

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 21/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring och temporär ändring av lagen om skatt på arv och gåva

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 september 2012 regeringens proposition med förslag till lag om ändring och temporär ändring av lagen om skatt på arv och gåva (RP 93/2012 rd) till finansutskottet för beredning.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- lagstiftningsråd Jukka Vanhanen, finansministeriet
- chefsjurist Matti Merisalo, Skatteförvaltningen
- chef för samhällsfrågor Mats Nyman, Akava ry

- ledande skatteexpert Tero Honkavaara, Finlands Näringsliv rf
- direktör Terhi Järvikare, Centralhandelskammaren
- direktör Timo Sipilä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- skatteexpert Simo Valtti, Familjeföretagens förbund rf
- ekonomisk expert Helena Pentti, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- direktör Anna Lundén, Företagarna i Finland rf
- chef för samhällsrelationer Jukka Ihanus, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf
- direktör Juha Koponen, Skattebetalarnas Centralförbund.

Dessutom har finansministeriet lämnat ett skriftligt utlåtande.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om skatt på arv och gåva ändras. För arvsandelar och gåvor som överstiger 1 000 000 euro tas i skatteskalorna in ett nytt steg där den högsta skatteprocenten i den första skatteklassen är 19 procent och i den andra skatteklassen 35 procent.

Befrielsen från gåvoskatt för försäkringssättningar på upp till 8 500 euro som med stöd av

förmånstagarförordnande erhållits utan vederlag ur en försäkring frångås. Dessutom preciseras bestämmelserna om avdrag från dödsbodel så att skattebeloppet inte är beroende av i vilket land arvlåtaren och arvingen eller testamentstagaren har varit bosatta.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2013 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2013. Ändringarna i skatteskalorna gäller temporärt och tillämpas 2013—2015.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Sammantaget sett anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Regeringen föreslår tre typer av ändringar i lagen om skatt på arv och gåva. Den viktigaste ändringen, ett temporärt nytt högsta steg i skatteskalen, bidrar till att uppfylla regeringsprogrammets och rambeslutets mål om att stärka statens finanser och minska inkomstskillnaderna. Genom att skattefriheten på 8 500 euro för s.k. försäkringsgåvor slopas blir gåvobeskattningen mer sammanhållen. Den tredje ändringen gäller beskattningen av kvarlåtenskap efter arvlåtare som avlidit utomlands och preciserar lagen enligt krav i EU-lagstiftningen.

Alla de föreslagna ändringarna är relativt små men inte mindre motiverade för den skull. Nedan behandlar utskottet kort de två första. Utskottet har inget att invända mot förslaget att precisera hur skulder efter en arvlåtare som avlidit utomlands ska behandlas i Finland.

Justering av skatteskalorna

Avsikten är alltså att temporärt införa ett högsta steg i arvs- respektive gåvoskatteskalen. Den temporära skalan tillämpas 2013—2015 på arvsandelar eller gåvor som överstiger en miljon euro. Skatten för *den överstigande delen* föreslås vara 19 procent i skatteklass I och 35 procent i skatteklass II. Den konstanta skatten vid den nedre gränsen är 149 700 euro i skatteklass I och 310 000 euro i skatteklass II. Beroende på förvärvsbeloppet stiger skattesatsen således stegvis från 14,9 till 19 procent i skatteklass I.

Sakkunniga som utskottet hört har kritiserat förslaget för att det försvårar företagsöverlåtelser i samband med generationsväxling. Utskottets bedömning är emellertid att dessa överlåtel-

ser inte kommer att påverkas särskilt mycket av det nya steget, dels för att det verkliga värdet på tillgångar normalt fastställs med iakttagande av försiktighetsprincipen, dels för att generationsväxlingsöverlåtelser redan nu ges ganska stora förmåner i arvs- och gåvobeskattningen.

De existerande förmånerna bygger på att företagstillgångarna inte värderas till verkligt värde utan i stället till 40 procent av värdet enligt inkomstbeskattningen. Dessutom förlängs betalningstiden för debiterad skatt på begäran till längst fem år. Det tas inte heller ut någon ränta under den förlängda betalningstiden.

Vid generationsväxlingar blir det nya steget tillämpligt först när arvsandelens eller gåvans värde är minst 2,5 miljoner euro. Enligt en förberedande utredning gjord av finansministeriet förekom det ytterst få fall av detta slag 2011. Tilläggsskatten varierade från fall till fall, från något över 1 procent (en arvsandel på ca 2,6 miljoner euro) till 19 procent (en arvsandel på ca 18 miljoner euro). Effekterna kan antas bli små också av den anledningen att lagen är temporär och att de flesta generationsväxlingsöverlåtelserna sker etappvis i form av gåvor.

Som utskottet bedömer det kommer förslaget alltså att gälla endast sådana stora arvsandelar och gåvor där bestämmelserna om generationsväxlingsförmåner inte är tillämpliga. I de fallen är det vanligt att mottagaren har skattebetalningskapacitet.

Slopad skattefrihet för försäkringsgåvor

Enligt 18 a § i lagen om skatt på arv och gåva betraktas som gåva även försäkringsersättningar som med stöd av förmånstagarförordnande erhållits ur en försäkring utan vederlag. Sådana gåvor är i dagsläget skattefria när deras sammanlagda belopp under en tid av tre år är högst 8 500 euro. Den förmånen föreslås nu bli slopad.

Skattefriheten godkändes ursprungligen som ett led i en större ändring där försäkringsersättningar som utbetalats med stöd av spar- och livförsäkringar i princip blev skattepliktiga. Ändringen trädde i kraft den 1 januari 1996. Den medgav emellertid vissa små undantag för förvärv, bl.a. gränsen 8 500 euro för gåvor.

Försäkringsgåvor har kommit att bli en allmän skatteplaneringsåtgärd och produkter har marknadsförts med skatteförmånen som morot. Det här sägs rakt ut också i propositionen.

Utskottet anser det befogat att skattefriheten slopas. Bestämmelsen utgör ett undantag från den allmänna gåvoskatteskyldigheten, och det finns inte längre några särskilda skäl att ha kvar skattefriheten.

Ikraftträdandet kräver enligt utskottets mening inte några övergångsarrangemang. Situationen är en annan än då det gäller skatteomläggningar för exempelvis frivilliga pensionsförsäkringar där avdragsrätten för försäkringspremier är kopplad till pensionsåldern i försäkringsavtalet. Den nu föreslagna ändringen påverkar inte på samma sätt avtalsvillkoren. Dessutom gör den gåvobeskattningen mer sammanhållen och får knappt några konsekvenser alls. Utskottet anser därför att det inte behövs någon övergångsbestämmelse.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 26 oktober 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Pentti Kettunen /saf
medl. Leena Harkimo /saml
Jouko Jääskeläinen /kd
Timo Kalli /cent
Sampsa Kataja /saml
Anneli Kiljunen /sd
Esko Kiviranta /cent
Mika Lintilä /cent
Kari Rajamäki /sd
Sari Sarkomaa /saml (delvis)

Jouko Skinnari /sd
Osmo Soininvaara /gröna (delvis)
Kauko Tuupainen /saf
Kari Uotila /vänst
Pia Viitanen /sd
Ville Vähämäki /saf
ers. Esko Kurvinen /saml
Mats Nylund /sv
Raimo Piirainen /sd
Eero Reijonen /cent
Raija Vahasalo /saml (delvis).

Sekreterare i delegationen var

utskottsråd Maarit Pekkanen.

RESERVATION

Motivering

Den s.k. Hetemäkigruppen bestående av experter tillsatta för att bereda en total översyn av beskattningen lade i sin slutrapport 2010 ett explicit förslag till arvs- och gåvoskattetabeller.

Gruppen påpekade att de ärvda förmögenheterna ökat stadigt redan i ett par decennier. Därför ansåg gruppen att skatteskalorna ska anpassas efter nuvarande förmögenhetsläge. Gränserna där skattesatsen 10 respektive 13 procent börjar tillämpas i skatteklass I bör höjas till 50 000 och 150 000 euro.

Dessutom föreslog arbetsgruppen att det inför en ny skattesats på 16 procent för mycket stora arv och gåvor. Den nedre gränsen för den

högsta skattesatsen skulle vara 1 000 000 euro. Motsvarande justeringar föreslogs i skalan i skatteklass II och i gåvoskatteskalorna.

Vilka ändringar som än görs i gåvo- och arvsbeskattningen gäller det att se till att beskattningen av generationsväxlingar inom familjeföretag inte skärps. Skalorna för arvs- och gåvoskatt bör ändras så att de motsvarar Hetemäkigruppens förslag.

Förslag

Vi föreslår

att lagförslaget godkänns med ändringar (Reservationens ändringsförslag).

Reservationens ändringsförslag

Lag

om ändring och temporär ändring av lagen om skatt på arv och gåva

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om skatt på arv och gåva (378/1940) 9 § 4 mom. och 18 a § 1 mom. samt temporärt 14 och 19 a §,
sådana de lyder, 9 § 4 mom. i lag 520/1959, 14 och 19 a § i lagarna 1079/2008 och 1408/2011 samt 18 a § 1 mom. i lag 909/2001, som följer:

9 §
(Som i FiUB)

14 §

Arvsskatten betalas enligt följande skala i
skatteklass I:

Den beskattnings- bara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid ande- lens nedre gräns i euro	Skatte- procent för den översti- gande delen
20 000—50 000	100	7
50 000—150 000	2 200	10
150 000—1 000 000	12 200	13
1 000 000—	122 700	16

19 a §

Gåvoskatten betalas enligt följande skala i
skatteklass I:

Den beskattnings- bara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid ande- lens nedre gräns i euro	Skatte- procent för den översti- gande delen
4 000—50 000	100	20
50 000—150 000	2 200	10
150 000—1 000 000	12 200	13
1 000 000—	122 700	16

Arvsskatten betalas enligt följande skala i
skatteklass II:

Den beskattnings- bara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid ande- lens nedre gräns i euro	Skatte- procent för den översti- gande delen
20 000—50 000	100	20
50 000—150 000	6 100	26
150 000—1 000 000	32 100	32
1 000 000—	304 100	35

Gåvoskatten betalas enligt följande skala i
skatteklass II:

Den beskattnings- bara andelens värde i euro	Konstant skattetal vid ande- lens nedre gräns i euro	Skatte- procent för den översti- gande delen
4 000—50 000	100	20
50 000—150 000	6 100	26
150 000—1 000 000	32 100	32
1 000 000—	304 100	35

18 a §
(Som i FiUB)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i FiUB)

Helsingfors den 26 oktober 2012

Mika Lintilä /cent
Esko Kiviranta /cent

Timo Kalli /cent
Eero Reijonen /cent